

Voorloopig Verslag over het wetsontwerp n°. 25.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging
van de Gemeentewet en van de Wet op de Inkomsten-
belasting 1914. (25)

Het onderzoek van dit wetsontwerp in de afdelingen heeft de navolgende uitkomsten gehad.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Men betreurde het, dat waar dit wetsontwerp sedert Februari 1909 aanhangig was geweest, aan deze Kamer, wil zij het administratieve raderwerk niet in het ongereede brengen, voor haar onderzoek en de afdoening van deze aangelegenheid slechts eenige weken zijn gegeven.

Sommige leden meenden, dat bij aanneming van het ontwerp na 1 Januari 1921 door eene novelle aan de wet terugwerkende kracht zoude kunnen worden verleend, waarop geantwoord werd, dat het verlenen van terugwerkende kracht aan dezen wettelijke maatregel groote moeilijkheid in de Rijks-administratie brengt.

§ 2. In het algemeen had men tegen het ingediende wetsontwerp geen overwegend bezwaar, al verwachtte men daarvan ook geene verbetering van eenige beteekenis. Voor een goed deel zijn het dezelfde belastingschuldigen, die door de voorgestelde maatregelen worden getroffen. De verruiming van het belastinggebied voor de gemeenten is dan ook voor een niet gering deel denkbeeldig. Mogen zij in sommige opzichten in de heffing van belastingen eenige grootere vrijheid verkrijgen, dan staat daar tegenover, dat zij in andere opzichten, bijv. bij de heffing der plaatselijke inkomstenbelasting, aan vrijheid inboeten. Het keurslijf dat het Rijk den gemeenten heeft aangelegd, is in menig opzicht toegehaald.

Verschillende leden verklaarden dan ook het voorstel zonder eenige geestdrift te hebben ontvangen. Naar hunne meening is het bovendien te ingewikkeld, terwijl het juist eenvoudig en dientengevolge duidelijker had moeten zijn. Eenige van hen betreurden het, dat de Regeering de thans afzonderlijk gedane voorstellen betreffende het belastinggebied der gemeenten niet had opgenomen in de reeds in uitzicht gestelde algemeene wijziging der Gemeentewet.

Hiertegen werd aangevoerd, dat er met het oog op den noodtoestand, waarin vele gemeenten verkeerden, niet langer gewacht mocht worden met het aanbrengen van middelen tot verbetering en dat thans financiële hulp, zelfs al zij die slechts eene gedeeltelijke, dringend noodig is.

§ 3. Er werd in beschouwingen getreden over de oorzaken, waaraan de ongunstige financiële toestand, waarin vele gemeenten verkeerden, is te wijten.

Vele leden meenden den financiëleen nood in hoofdzaak te moeten toeschrijven aan maatregelen door het Rijk, zoowel vroeger als later genomen, vroeger door de beperking van het belastinggebied ten bate van den Staat en later door aan de gemeenten meer en meer de uitvoering van wetten op te dragen, welke steeds stijgende en in omvang toenemende uitgaven vordert, wat vooral in den laatsten tijd het geval is. Men wees op de gedurende de oorlogsjaren in toepassing gebrachte methode om bij de uitvaardiging van wettelijke maatregelen de kosten geheel of ten deele ten laste van de gemeentekassen te brengen, eene methode, die ook na den oorlog geenszins is verlaten, maar nog geregeld wordt gevolgd. De gemeenten worden daardoor tot vaak zeer belangrijke uit-

gaven verplicht, zonder dat haar daarvoor de middelen worden verschaft. Deze wijze van doen heeft ten gevolge, dat het gevoel van verantwoordelijkheid bij die besturen verslapt en dat de lust om door een zuinig beheer de gemeentelijke lasten laag te houden, sterk vermindert, ja geheel gaat ontbreken. Zij achten dit een zeer bedenkelijk verschijnsel, te bedenkelijker omdat in vele gevallen het verantwoordelijkheidsgevoel voor den geldelijken toestand, waarin eene gemeente verkeert, toch reeds gering is. Men vraagt bij het voorstellen van nieuwe maatregelen en bij het eischen van verbeteringen of hervormingen op verschillend gebied vaak alleen, of althans in hoofdzaak, naar wat eene staatkundige partij als wenschelijk heeft verklaard, doch zoo goed als in het geheel niet naar de kosten, die verwezenlijking van verschillende desiderata met zich zal brengen. Onder deze omstandigheden moet het wel verkeerd werken, wanneer de Regeering allerlei eischen stelt aan de gemeentelijke geldmiddelen, zonder tegelijk voor versterking dier middelen zorg te dragen.

Ook werd gewezen op de wet van 1897, die reeds kort na hare inwerkingtreding geheel onvoldoende bleek om een beteren toestand voor de gemeenten te scheppen. De daarbij per inwoner uitgekeerde vergoeding bleek al spoedig, niet het minst door de groote uitbreiding, die het terrein der gemeentelijke bemoeiingen verkreeg, geheel ontoereikend.

De leden hier aan het woord waren van gevoelen, dat het thans hoog tijd is, dat het Rijk de gemeenten rechtstreeks krachtig hulp verleent; eene feitelijke hulp, welke echter het wetsontwerp niet biedt. Zij drongen er op aan, dat het Rijk de uitgaven voor onderwijs, armenzorg en politie (speciaal voor de recherche, voor de controle op de veiligheidswet, de hinderwet, de arbeidswet, de steenhouderswet en dergelijke), voorts die voor krankzinnigenverpleging, burgerlijken stand, militaire zaken, sociale wetgeving (militaire en burgerlijke pensioenen, arbeidsbeurzen, werkloosheidsverzekering), hygiënische wetgeving (besmettelijke ziekten, keuring van waren, keuring van vleesch, veterinaire politie), welke thans op de schouders der gemeenten zijn gelegd, voor een grooter deel voor zijne rekening zoude nemen, waardoor de financiële toestand in verschillende gemeenten zoude worden geëgaliseerd, met dien verstande nochtans, zoo voegden eenigen hieraan toe, dat de gemeenten daarin een deel zouden hebben bij te dragen, opdat bij het doen dier uitgaven van gemeentewege het noodige verantwoordelijkheidsgevoel niet ontbreke.

Een aantal leden dat de voorgestelde regeling slechts beschouwde als een onderdeel van het groote vraagstuk der financiële verhouding tusschen Rijk en gemeente, wees er op, dat die verhouding dringend wijziging behoeft, daar de belastingdruk in verschillende gemeenten groote ongelijkheid vertoont, waarvan de oorzaak is te zoeken niet alleen in het verschil van draagkracht, doch ook in de samenstelling der bevolking. In steden met groote arbeidende bevolking zijn de uitgaven voor sociale werken, onderwijs, armenzorg en politie uit den aard der zaak hooger dan elders.

Deze leden kwamen op tegen de stelling, dat de hogere uitgaven in vele gemeenten voornamelijk gevolg zouden zijn van de door de gemeentebesturen gevoerde minder zuinige administratie. Immers alle groote gemeenten ondervinden dezelfde moeilijkheden. De groote uitgaven van den laatsten tijd worden voornamelijk veroorzaakt door salarisverhoogingen, welke niet te vermijden zijn, indien de gemeente niet wil komen te staan voor een tekort aan personeel. Meer in het bijzonder noemde men het politiekorps, waarvoor zich bij geringere bezoldiging geen sollicitanten voordoen, terwijl anderszijds terecht vanwege den procureur-generaal wordt aangedrongen op aanwezigheid van voldoende personeel om orde te bewaren. Ook werd gewezen op uitgaven die in groote gemeenten, als internationale centra, onvermijdelijk zijn en die het geheele Rijk ten goede komen.

Voorloopig Verslag over het wetsontwerp n°. 25.

Daartegenover stond de betrekkelijk gunstige toestand in vele kleinere gemeenten, waar de meerderheid der bevolking van kerkelijke richting zijnde, tot nu toe in belangrijke mate profiteerde van de bijzondere school en de kerkelijke armenzorg.

Andere leden, ofschoon mede van oordeel, dat het Rijk billijkheidshalve een goed deel van de uitgaven voor onderwijs, armenzorg en politie voor zijne rekening moet nemen, waren van gevoelen, dat thans vóór alles zuinigheid in het gemeentelijk beheer dringend noodig is. Zij betwijfelden, of deze in vele gemeenten die thans in financieele moeilijkheden verkeerden, wel voldoende aanwezig is. Te veel verloor men uit het oog, dat ook aan de spankracht der publieke geldmiddelen een einde kan komen en dat dit einde thans in vele gemeenten is bereikt. Er moet daarom harmonie zijn tusschen het willen en het kunnen, en uitgaven die niet strikt noodzakelijk zijn en waarvoor in gewone tijden aanleiding is, dienen thans achterwege te blijven. Maar al te dikwijls wordt tegenwoordig het vermogen der gemeenschap overschat. De werkzaamheid en zuinigheid, van ouds deugden van het Nederlandsche volk, zoo meenden deze leden, waren in de oorlogsjaren op bedenkelijke wijze achteruitgegaan en dienden zooveel mogelijk bevorderd te worden. Kwam dan ook het Rijk aan de gemeenten in sommige opzichten tegemoet, zoo diende men er toch voor te waken, dat de alsdan in de gemeente-administratie vrijkomende gelden niet opnieuw zouden worden besteed voor niet strikt noodige uitgaven.

Dat de politiek en de godsdienstige gezindheid van de meerderheid der bevolking van invloed zijn op het financieel beheer der overheid, ligt voor de hand. In gemeenten waar de meerderheid der bevolking in overheidszorg de eenige en voornaamste hulp ziet, zullen de uitgaven zeker hooger zijn dan in andere, waar men aan het eigen initiatief en de particuliere hulp ruim baan laat; doch dit mag geenszins reden zijn, om de daardoor ontstane ongelijkheid in de uitgaven der overheid te willen bezigen als argument voor hoogere Rijksuitkeering aan de eerstgenoemde gemeenten. De leden hier aan het woord achtten het dan ook onjuist, door grootere tegemoetkoming aan de groote steden aan te sturen op egalisatie van den geldelijken toestand van groote en kleine gemeenten.

Ofschoon erkennende, dat de tegenwoordige uitkeering per inwoner buiten alle verhouding staat tot de tegenwoordige behoeften der gemeenten, meenden onderscheidene leden te moeten waarschuwen om redding uit den tegenwoordigen nood alleen of hoofdzakelijk te zoeken in verhooging van Rijkssteun. Daardoor wordt de verantwoordelijkheid der gemeentebesturen verzwakt en een krachtige rem tegen het doen van nieuwe uitgaven weggenomen. Veeleer moet iedere gemeente zich er van door-dringen, dat zij op eigen kracht is aangewezen en met de bestaande middelen moet uitkomen. Hoop op toekomstige Rijks-hulp werkt verslappend.

Men achtte verscherping der controle door het hooger gezag noodig en speciaal scherper toezicht van Gedeputeerde Staten, bijv. om te zorgen, dat gewone en buitengewone uitgaven goed uit elkander worden gehouden en dat niet meer vlottende schuld wordt in het leven geroepen dan met een goed financieel beleid was overeen te brengen.

Wat dit laatste aangaat werd echter opgemerkt, dat dit zeer moeilijk is en niet uit te voeren zonder de bewegingsvrijheid der dagelijksche besturen zeer aan banden te leggen.

In het algemeen meende men, dat het verleenen van rijkshulp aan de gemeenten gepaard behoorde te gaan met inperking der gemeentelijke autonomie en scherp toezicht op het financieel beleid en dat men wel kon besluiten tot strikte handhaving der gemeentelijke autonomie en verruiming van het gemeentelijk belastingsgebied, doch dat men dan ook geenerlei hulp moest verleenen bij het ontstaan van financieele moeilijkheden.

Ten aanzien van de crisisuitgaven werd nog opgemerkt, dat daarin althans voor een deel was tegemoet gekomen door

uitkeering van Rijkswege uit de oorlogswinstbelasting. Anders echter stond het ten opzichte der uitgaven door het Rijk aan de gemeenten opgelegd wegens werkloosheid, welke niet rechtstreeks door het Rijk aan de gemeenten werden vergoed en voor een goed deel ten laste der gemeenten bleven. Bij die regeling werd over het hoofd gezien, dat de gemeenten niet — evenals het Rijk in de oorlogswinstbelasting — extra middelen ter beschikking hadden, om die crisisuitgaven te dekken.

Ten slotte werd door vele leden betreurd, dat omtrent de financieele verhouding geene definitieve, maar eene noodregeling zal worden voorgesteld. Deze noodregeling zal lang kunnen duren en de gemeenten niet weerhouden hare uitgaven verder uit te zetten, in de verwachting, dat de definitieve regeling haar uit den nood zal verlossen. De rijksbelastingen zullen met het bedrag der uitkeeringen vermeerderen, zonder dat gemeentelijke heffingen zullen verminderen.

Men zoude het op prijs stellen van de Regeering te mogen vernemen, wanneer zij de beloofde noodwet zal indienen. Opgemerkt werd hierbij, dat te Amsterdam reeds 5 miljoen gulden op de begroting voor 1921 was gebracht als opbrengst van die wet, welke door de Regeering reeds bij de Troonrede in het vooruitzicht was gesteld.

Ook vroeg men tegen wanneer kan worden tegemoetgezien de indiening van het toegezegde ontwerp op de waardevermeerdering en de finale regeling der financieele verhouding.

Nog werd gewezen op de bezuiniging, die in de kosten van het bestuur der gemeenten zoude zijn aan te brengen door kleine gemeenten met elkaar te vereenigen. Tegen het vormen van te groote gemeenten werd van andere zijde gewaarschuwd, omdat dit het overzicht over het beheer bemoeilijkt en het aanstellen van talrijke controleerende ambtenaren noodig maakt.

Voorts werd aangedrongen op wettelijke inperking van het terrein van de gemeentelijke werkzaamheid, dat nu bijna onbegrensd is.

§ 4. Ter sprake werd gebracht het in den laatsten tijd opgekomen probleem, rakende de kredietwaardigheid der gemeenten. Deze hebben behoefte aan belangrijke kapitalen en deze behoefte zal vermeerderen, wanneer de wet op het lager onderwijs in werking zal zijn getreden. Hoe zal het bijv. gaan waar voor den bouw van nieuwe schoollokalen eerlang vele millioenen zullen noodig zijn?

Sommige midden-gemeenten hebben in den laatsten tijd tegen den hoogen rentevoet van 7 pct. geld kunnen vinden, doch de groote en de kleine zijn er veelal niet in geslaagd zelfs tegen dien hoogen rentevoet het noodige geld te verkrijgen. De vraag is nu, hoe haar het kapitaal te verschaffen zal zijn, dat de geldbeleggers haar niet willen ter leen verstrekken. Het Rijk kan de kleine te hulp komen door hare leeningen te plaatsen bij den cheque- en girodienst en bij de pensioenfondsen, doch deze middelen zijn beperkt. Amsterdam en Rotterdam kunnen daarmede niet geholpen worden. Het zal toch wel niet in de bedoeling liggen, voor dit doel eene gedwongen leening uit te schrijven. Daartegen zouden bij vele leden onoverkomelijke bezwaren bestaan.

§ 5. Ten aanzien van den inhoud van het wetsontwerp zelf, zooals het thans luidt, werd het volgende te berde gebracht.

Vele leden betreunden, dat het stelsel der Staatscommissie is verlaten, volgens hetwelk de belasting geheven wordt over het bestanddeel van het inkomen, dat in iedere gemeente is gekweekt. Dit stelsel was in het oorspronkelijk wetsontwerp gevolgd, en het beginsel was tot dusverre gehandhaafd. Ook vond het volgens het verslag der Commissie van Voorbereiding bij het eerste onderzoek in de afdelingen der Tweede Kamer goedkeuring.

De grondforens zal volgens de laatste lezing in de gemeente, waarin het vaste goed gelegen is, niet meer belasting opbrengen dan ieder ingezetene der gemeente, hoewel hij in de plaatselijke inkomstenbelasting niet wordt aangeslagen en

Voorloopig Verslag over het wetsontwerp n°. 25.

zijn baat trekt van de gemeentezorg. Het absentisme der grond- en huiseigenaren zal hierdoor niet worden tegengegaan, doch bevorderd worden. In verschillende plattelandsgemeenten wordt hierover geklaagd. Billijk zou zijn, indien eene splitsing van het inkomen niet gewenscht ware, de heffing van buitengewone opcenten op de grondbelasting, geheven van het onroerend goed van eigenaren, die niet in de gemeente woonachtig zijn.

Ook zijn de rechtspersonen, met name de naamlooze vennootschappen, uitgeschakeld. Zij werden reeds tijdens het eerste onderzoek in de afdelingen der Tweede Kamer uit het wetsontwerp gelicht, voornamelijk op dezen grond, dat de vennootschap bij de verschillende zwaarte der gemeentebelastingen als plaats van hare vestiging de gemeente zal uitkiezen, waar de belasting laag is. De heffing behoorde dus door het Rijk te geschieden op een uniformen voet en hare opbrengst moest door het Rijk over de verschillende gemeenten verdeeld worden. De Regeering deelde verder mede, dat een wetsontwerp van deze strekking in voorbereiding was. Over zoodanig wetsontwerp in voorbereiding wordt niets meer vernomen.

Toch trekken onderscheidene naamlooze vennootschappen velerlei baten van de gemeentezorg, van hare werken en inrichtingen. De gemeente, waarin de onderneming of een deel daarvan is gelegen, heeft thans slechts deel in de opcenten, die ten behoeve van de gemeente op de dividend- en tantiëmebelasting worden geheven. Dit bedraagt evenwel slechts 2.44 pct. van de winst. Het Rijk heft deze belasting tot een percentage van 5 pct. en treft den Nederlandschen aandeelhouder nogmaals in de inkomstenbelasting met hare opcenten. Voor alle gemeenten, waarin eene onderneming gelegen is, worden echter slechts 48 opcenten geheven, terwijl het voorkomen kan en vaak voorkomt, dat de aandeelhouder in die gemeente vrij uitgaat, wanneer op haar grondgebied geen onderneming gevestigd is. De belasting is tegenover de gemeente, die zich dikwerf voor handel en nijverheid en hare arbeiders groote uitgaven getroost, te gering.

Verder wordt voorgedragen, dat de bedrijfsforens in de gemeente, waarin hij zijn bedrijf uitoefent, over $\frac{2}{3}$ van zijn inkomen belasting betaalt. Het gebeurt in den tegenwoordigen tijd dikwerf, dat een ondernemer door den woningnood in de gemeente, waar het bedrijf gevestigd is, geen woning kan vinden. Wie in zoodanig geval verkeert, betaalt dus noodgedwongen over $\frac{4}{3}$ van zijn inkomen belasting. Dit is onbillijk.

Het vraagstuk is op zeer eenvoudige wijze opgelost. De knoop werd doorgemaakt, doch een wetgever, die rechtvaardigheid moet betrachten, mag dit niet doen. Er is thans volstrekt geen rekening gehouden met het bedrag van het inkomen, dat in de twee gemeenten werd ontvangen.

Met de gronden, die tot de wijziging van het oorspronkelijk voorstel hebben aanleiding gegeven, werd in geen deele ingestemd. De leden, hier aan het woord, konden zich ten volle vereenigen met het betoog, dat in het Verslag naar aanleiding van de nieuwe overweging in de afdelingen (bladz. 7) is gehouden.

§ 6. De aandacht werd er op gevestigd, dat door de nieuwe belastingregeling de mogelijkheid vervalft, dat de gemeenten hare aanslagen regelen naar het gemiddeld inkomen over 2 of 3 jaren. Niet alleen zullen sommige gemeenten daardoor zeer benadeeld worden, omdat groote winsten in de jaren 1918 en 1919 behaald slechts voor een deel belast kunnen worden; maar ook zal de stabiliteit in de belasting daardoor zeer verminderen. Gevraagd werd, of de Regeering kans ziet aan deze moeilijkheden tegemoet te komen.

§ 7. De vraag werd gedaan, welke spelling bij de wijziging gevolgd zoude worden; de vroegere regeling, n.l. overbrenging in de spelling, gevolgd in de van Regeeringswege uitgaande stukken, meende men dat vervallen was. (Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1908—1909, 216, n°. 2, bladz. 6 en 7 § III).

§ 8. Met het oog op het moeilijk leesbare der nu verscheidene malen gewijzigde en aangevulde wet werd ten slotte aangedrongen op een tekstuitgave van Regeeringswege.

Artikel 1 (oud 2).

De vraag werd gesteld of er, wanneer in eene Nederlandsche gemeente — zooals voorkomt — honderden arbeiders werkzaam zijn in een dicht over de grens in Duitschland bestaande onderneming, waarvan de eigenaar in Nederland woont, alsdan geen reden is, om door den Nederlandschen Staat te doen betalen, wat anders en krachtens dit artikel door eene Nederlandsche gemeente verschuldigd zoude zijn.

De aandacht werd er op gevestigd, dat dit artikel aan menige zwaar gedrukte gemeente nog grooter last zal opleggen, en dat de considerans van de wet dit artikel niet dekt.

Artikel 3.

Art. 240. a (opcenten op de hoofdsom der grondbelasting).

Enkele leden waren van gevoelen, dat opcenten op de hoofdsom der grondbelasting als eene partieele onteigening te beschouwen zijn en daarom niet wenschelijk.

b (de bijzondere belastingen wegens gebouwde en ongebouwde eigendommen en van bouwterreinen bedoeld in artt. 242 b, c en d).

Kunnen, zoo vroeg men, de belastingen genoemd in art. 242 b en c op dezelfde perceelen culmineeren?

Men verzocht de Regeering het daarheen te willen leiden, dat Gedeputeerde Staten, alvorens een kring te trekken als in art. 242 d bedoeld, belanghebbenden in de gelegenheid stellen bezwaren in te dienen.

Ook achtte men het billijk, dat de vaststelling der verkoopwaarde bij verordening zoodanig geregeld wordt, dat die verkoopwaarde — indien de belastingplichtigen bezwaren opperen tegen de schatting — jaarlijks kan worden herzien.

De vraag rees, of naast de belasting bedoeld aan het slot van art. 242 c, in de gemeenten waar het rioolwater van Overheidswege gereinigd wordt (men noemde o.a. Hilversum en Tilburg), eene belasting geheven zal kunnen worden van die perceelen, welke ander dan huishoudwater en regenwater afvoeren in de riolen, die hun inhoud weer brengen op de vuilwater-reinigingsinrichtingen of reinigingsvloeivelden.

Onder art. 242 d zal, naar de meening van het lid, dat de vraag stelde, eene dergelijke heffing niet gerangschikt kunnen worden, terwijl toch beide belastingen naast elkaar billijk werden geacht.

De vrees werd geuit, dat het opvoeren van de lasten, op den grond drukkende, den woningbouw zoude belemmeren en de huren opvoeren.

In dit verband werd de aandacht er op gevestigd, dat de gemeentebesturen zich zouden kunnen bepalen tot opvoering van de opcenten op ongebouwde eigendommen, zulks behoudens de bepaling van art. 247 (nieuwe zinsnede). Andere leden achtten heffing van de opcenten alleen op de ongebouwde eigendommen niet veroorloofd.

c (eene zakelijke belasting op het bedrijf).

Gevraagd werd, welke personen vallen onder de categorie „arbeiders”. Daaronder is mede begrepen het personeel van kantoren en winkels, alzoo niet alleen menschen die met de hand werken.

Moet alzoo het begrip worden opgevat in den zin der wet op de arbeidsovereenkomst?

De zakelijke belasting op het bedrijf werd door sommige leden verdedigd, door anderen bestreden.

De eersten zagen daarin een volkomen gerechtvaardigde tegemoetkoming van het bedrijf aan de gemeente voor de

uitgaven, welke deze laatste zich ter wille der bedrijven heeft te getroosten. De laatsten meenden veeleer, dat deze belasting bij de burgers de zuinigheid niet zal bevorderen, vermits bij hen ten onrechte het denkbeeld zal postvatten, dat niet de gemeentekas, doch de bedrijven zelve de meerdere uitgaven zullen betalen.

Andere leden meenden, dat de belasting in sommige gevallen onbillijk zoude werken, in zoover zij bijv. ook op banken en dergelijke inrichtingen van toepassing is.

Hiertegen werd opgemerkt, dat slechts de bevoegdheid tot heffing verleend werd, en het vertrouwen uitgesproken, dat men onbillijkheden in de te maken verordeningen zal weten te vermijden.

In verband met art. 242e (Artikel 5) werd de vraag gesteld, op welke wijze het gemiddeld aantal arbeiders, welk gemiddelde maatstaf zal zijn voor het bedrag der belasting, zal worden bepaald.

Valt het bedrijf met meer dan tien arbeiders, verspreid over verschillende gemeenten, onder deze belasting?

Voorts werd gevraagd of de tegemoetkoming in art. 122a bedoeld, ook geheven kan worden, wanneer er in eene gemeente geen eigen belasting naar het inkomen bestaat? Men meende, dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord, omdat de in art. 122a bedoelde arbeiders ook in andere der in art. 240 bedoelde belastingen kunnen worden getroffen.

i (eene belasting op de honden).

Gevraagd werd, of niet bevorderd dient te worden, dat de belasting op de honden voortaan door de gemeentebesturen geheel naar eigen inzicht geregeld zal kunnen worden.

j (eene belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden).

Het wegvallen van het woord „openbare” vóór tooneelvertooningen zou men gaarne nader toegelicht zien. Niet-openbare vermakelijkheden te belasten werd niet alleen niet mogelijk, maar ook niet wenschelijk geacht.

m (eene belasting op de verzekering tegen brandschade enz.)

Eene belasting op de verzekering tegen brandschade achtten verschillende leden niet goed. De Minister heeft zich van deze heffing geen voorstelling gemaakt en het schijnt, dat niemand dit heeft gedaan. Eene beperking van deze bestemmingsbelasting zoude men gaarne hebben gezien, opdat zij alleen geheven zoude kunnen worden, voor zoover eene prestatie van de gemeente er tegenover staat.

Men vroeg op welke wijze de belasting zoude worden geheven. Kan men aangifte verplichtend stellen en moet men met het aangegeven bedrag genoeg nemen?

Wat moet verstaan worden onder „eene overeenkomstige belasting” bij niet verzekerde goederen? Het kan gebeuren, dat in eene gemeente drie gelijke perceelen liggen, waarvan het eene hoog, het tweede veel lager en het derde in het geheel niet verzekerd is. Hoe is dan voor het derde perceel „de overeenkomstige belasting” te berekenen, naar het eerste of naar het tweede perceel?

Men meende, dat deze belasting — op zichzelf reeds weinig aanbevelenswaardig — van willekeur niet was vrij te pleiten in zoover alleen de brandassurantie, niet ook die wegens inbraak genoemd werd.

Voorts vroeg men, of de gemeente volgens deze bepaling ook het recht zoude krijgen, om bosschen, welke niet tegen brandschade verzekerd zijn, te belasten. Men wees er op, dat dit tot onbillijkheden zoude leiden, daar de kosten van de assurantie van bosschen zóó hoog zijn, dat daarvan slechts weinig wordt gebruik gemaakt.

n (eene belasting van hen, die gedurende ten minste een week als logeergasten vertoeven in een hotel of pension binnen de gemeente).

De vraag werd gedaan, of onder eene week moet verstaan worden zeven achtereenvolgende dagen, dan wel zeven dagen in het jaar.

o (eene belasting op openbare aankondigingen, voor zoover niet door middel van tijdschriften of nieuwsbladen gedaan).

Zijn onder deze belasting begrepen lichtreclames en berichten, die rond worden bezorgd?

Artikel 6.

Art. 243g. Gevraagd werd, hoe de gemeenten, die geen gebruik maken van de bevoegdheid om de plaatselijke inkomstenbelasting door haar eigen administratie te doen heffen, in staat worden gesteld, van den aanslag van den inspecteur kennis te nemen. De bevoegdheid tot inzage der Rijkskohieren is den gemeentebesturen ontnomen, zoodat deze weg hun daartoe niet open staat.

Dat de bedoelde bevoegdheid den gemeentebesturen ontnomen is, werkt bovendien zeer storend voor de vele gemeentelijke heffingen, die gebaseerd zijn op het inkomen volgens de inkomstenbelasting, bijv. evenredig schoolgeld, zoowel bij lager als middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs.

Aangezien de wijziging der gemeentewet ook vereenvoudiging beoogt, wordt dit oogmerk met het uitvallen der bevoegdheid tot inzage der kohieren zeer zeker allerminst bereikt. Immers de gemeenten zijn nu verplicht, wat de zoeven genoemde heffingen betreft, nog eens een afzonderlijk onderzoek naar het inkomen in te stellen. Dit bezwaar klemt te meer, waar in de gewijzigde Lager-onderwijswet is bepaald, dat van 1 Januari 1922 af de schoolgeldregelingen voor alle lagere scholen — bijzondere zoowel als openbare — evenredig naar het inkomen moeten zijn.

Het lid dat dit bezwaar ter sprake bracht, kon mededeelen, dat het getal schoolgeld-aanslagen in de gemeente zijner inwoning ongeveer $\frac{3}{4}$ zoude bedragen van het getal aanslagen op het primitief kohier der Inkomstenbelasting.

De hoop werd uitgesproken, dat de Regeering in deze eene oplossing zoude weten te vinden, om dubbel werk te voorkomen.

Art. 243h. De gemeenten waren tot nu toe gewend en ook wel genoodzaakt, de regeling van alle gemeentelijke aanslagen af te wachten, alvorens het heffingspercentage respectievelijk vermenigvuldigingscijfer te bepalen, dat noodig zoude zijn om de op de gemeentebegroting geraamde opbrengst te verkrijgen.

Nu de heffingen geschieden door tusschenkomst van het Rijk, dat de aanslagen bij partijen regelt en niet alle te gelijk, zullen de gemeenten dus groote moeilijkheden ondervinden, om het heffingspercentage respectievelijk vermenigvuldigingscijfer op de juiste hoogte te bepalen.

Waar de inkomsten van sommige gemeenten in verschillende jaren zéér sterk uiteen loopen, is „raming” voor die gemeenten buitengewoon bezwaarlijk. Gaarne zoude men vernemen, op welke wijze de Regeering zich voorstelt de juiste vaststelling van het heffingspercentage respectievelijk vermenigvuldigingscijfer mogelijk te maken.

Een der leden stelde de vraag, of de invordering van de plaatselijke inkomstenbelasting door 's Rijks ambtenaren kan geschieden, ook ingeval naar § III de gemeente een eigen, sterk progressieve heffing instelt. Sommige leden meenden, dat deze vraag in ontkennenden zin moest worden beantwoord, omdat onder het woord „heffen” ook „invordering” was te verstaan.

Voorloopig Verslag over het wetsontwerp n°. 25. — Eindverslag over het wetsontwerp n°. 25.

Artikel 7.

Art. 244a, 3°. Valt een beambte of accountant, wien een kamer in het gebouw eener onderneming wordt beschikbaar gesteld, onder deze belasting?

Artikel 15.

Art. 265 b. Tegen het brengen van het beroep van de beslissing van den Raad bij de Raden van Beroep voor de directe belastingen werd opgekomen; deze raden zijn reeds sterk overbelast. Gevallen dat er jaren overheen gaan alvorens een uitspraak wordt verkregen, werden genoemd. De taak der Raden van Beroep nu nog te verzwaren, werd onjuist geacht. Bovendien zullen zij meer en meer gebrek aan goede krachten krijgen, omdat naar eenigen meenden de presentiegelden niet voldoende zijn tot schadeloosstelling voor het vele tijdverlies.

Art. 265 i. Is de toelichting op *art. 248 af, Artikel 6*, (Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, Zitting 1919—1920, 66, bladz. 88) wel juist? Zij zoude doen vermoeden, dat forensen-quaesties voor den Raad van Beroep komen. Doch dit is niet het geval. Ingevolge *art. 265 i* staat beroep open bij de Koningin. Men vroeg hoe *art. 265 i* zal werken, indien de gemeente ingevolge § III de inkomstenbelasting door hare eigen administratie heft. Zal dan de als forens door den gemeenteraad aangeslagene, die meent geen forens te zijn, zich rechtstreeks tot de Koningin hebben te wenden? Men vreesde dat deze opvatting juist was, omdat *art. 265 i* ook op § III van toepassing is.

Artikel 17.

Een lid merkte op, dat krachtens § II in verband met § IV, het aan eene gemeente vrij staat vanaf 1 Mei 1921, of wel vanaf 1 Mei 1922, de belastingen, vermeld in het gewijzigd artikel 240 sub *d*, *e* en *f*, te heffen, doch dat zij ook de bevoegdheid heeft om tot 1 Mei 1921, respectievelijk 1 Mei 1922 eene belasting naar het inkomen te blijven heffen op den voet der tegenwoordige wettelijke bepalingen. Bedoeld lid vroeg, of de 2e alinea van § II zóó moet worden opgevat, dat zoolang de gemeenten de bestaande belasting naar het inkomen handhaven, ook alle ter zake betrekking hebbende, bestaande wettelijke bepalingen van toepassing blijven. In het bevestigend geval wees dit lid op de mogelijkheid van financieel nadeel, dat daaruit voor een belastingplichtige kan voortvloeien. Iemand bijv. werkforens in een gemeente, die vanaf 1 Mei 1921 de nieuwe bepalingen toepast, wiens hoofdverblijf is gevestigd in een gemeente, die eerst vanaf 1 Mei 1922 tot den nieuwen toestand overgaat, zou over dit tijdvak 1 Mei 1921—1 Mei 1922 in eerstbedoelde gemeente $\frac{2}{3}$ en in laatstbedoelde gemeente $\frac{3}{3}$ moeten betalen, dus in totaal $\frac{5}{3}$, terwijl het de bedoeling is, dat de forenzen nimmer meer dan $\frac{4}{3}$ verschuldigd zijn.

Een gelijksoortig bezwaar doet zich voor bij iemand, die zijn hoofdverblijf van eerstbedoelde naar laatstbedoelde gemeente overbrengt. In de eerste gemeente wordt hij over een vol jaar aangeslagen zonder aanspraak op gedeeltelijke ontheffing te kunnen doen gelden, terwijl de laatste gemeente hem naar tijdsgelang aanslaat.

Voorziening in deze achte meerbedoeld lid noodig.

Aldus vastgesteld den 13den December 1920.

BERGSMA.
VAN NIEROP.
VAN LANSCHOT.
GILISSEN.
DE WAAL MALEFIJT.

VERBETERING.

In artikel 15, 2de alinea, reg. 3 v. o. staat: „men vreesde”, lees: „men meende”.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging der Gemeentewet en van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914. (25)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

§ 1. Ondergeteekenden bejammeren het ook, dat zij voor een wetsontwerp, dat reeds sedert Februari 1909 aanhangig was, de Eerste Kamer beleefdelijk om zeer snelle behandeling moesten vragen, opdat de wet nog op den daarvoor bestemden dag — 1 Januari 1921 — in werking zou kunnen treden. Ofschoon zij toestemmen dat de tijd voor behandeling daardoor wel zeer beperkt is geworden, meenen zij toch uit den inhoud van het Voorloopig Verslag te mogen concludeeren, dat de degelijkheid van behandeling er niet onder heeft geleden.

De noodzakelijkheid van een novelle, ten einde c.q. aan de wet terugwerkende kracht te geven, zouden zij zeer betreuren om de groote moeilijkheden, die dit voor gemeenten en Rijk zou met zich brengen.

§ 2. Met genoegen lazen ondergeteekenden, dat over het algemeen men tegen het ontwerp geen overwegende bezwaren had. Zij gelooven, dat de betekenis van de bij dit ontwerp voorgestelde uitbreiding van het belastinggebied der gemeenten in de practijk zal blijken grooter te zijn dan thans vele leden nog meenen. Al kan toegestemd worden dat het grootendeels dezelfde belastingschuldigen zijn, die getroffen zullen worden, het is niet geheel hetzelfde, hoe die belastingschuldigen getroffen worden, en of er al dan niet mogelijkheid van afwenteling bestaat. En dit laatste is b.v. het geval met vele rechten en loonen, die thans ook een matige winst zullen mogen opleveren. Taxeerden vroeger Burgemeester en Wethouders van Amsterdam, dat het ontwerp aan deze gemeente geen hogere bate zou brengen dan 3,7 millioen, thans durven zij reeds op ruim 7 millioen gulden rekenen. Het zou ondergeteekenden niet verwonderen, indien ook deze verwachtingen straks zouden blijken nog te bescheiden te zijn.

Het is ondergeteekenden niet duidelijk, hoe men de inning der gemeentelijke inkomstenbelasting door het Rijk kan voorstellen als een beperking der vrijheid. De kosteloze inning door het Rijk met de mogelijkheid om voorschotten te krijgen uit 's Rijks kas kan moeilijk anders dan als een belangrijk voordeel voor de gemeenten worden beschouwd. Mocht een gemeente werkelijk meenen, dat dat niet ruimschoots opweegt tegen de beperking harer vrijheid, dan kan zij krachtens de overgangsbepalingen vragen om nog 5 jaar met de eigen inning te mogen doorgaan. Ondergeteekenden hebben echter een vermoeden dat weinig gemeenten dit zullen doen.

Geestdrift voor een belastingwet behoort tot de uitzonderingen; sterke ingenomenheid er mee verwachten de ondergeteekenden wel, wanneer de gemeenten aan de nieuwe bepalingen gewend zullen zijn. Dan zal ook blijken, dat de materie minder ingewikkeld is, dan nu oppervlakkig schijnt, als gevolg van een twaalfjarige behandeling, gedurende welke verschillende Ministers en de Tweede Kamer in zeer gewisselde samenstelling het aantal stukken belangrijk hebben doen toenemen. Opname van deze wetsvoorstellen in een algeheele wijziging der Gemeentewet, zou weder belangrijke vertraging hebben gegeven.